

Hasratdan püre-pür ýolagçylygymyzdan ýatlama

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Ýol ýazgylary

написано kitapcy | 26 января, 2025

Hasratdan püre-pür ýolagçylygymyzdan ýatlama HASRATDAN

PÜRE-PÜR ÝOLAGÇYLYGYMYZDAN ÝATLAMA

Bu ýowuz Gündogarda ýa ýer-ýurdumyzdan jyda düşürilip ýa-da göçegçi bolup doglarys ýa bolmasa gelmişek ýa-da gurban bolup öleris

Bu ýer-ýurdundan jyda düşürmelere birinji gezek gabat gelemzok we soňky gezegem bolmaz. Ýöne ykbal bize munuň iň uzak ýer-ýurtdan jyda düşürilme döwrümüz bolup biljegini we ýakyn wagtda ulalan öýlerimize gaýdyp gelmejegimizi aýdýar. Gaýdyp gelmek üçin adatdan daşary mugjyzalara mätäçligimiz bolup biler.

Bu gezek sygynalgamyz ýok, bizi gyşyň aňzakly sowugyndan ýa-da

tomsuň jokrama yssysyndan gorajak çatmamyz ýok, bedenimizden galanlary gorajak diwarlarymyz ýok. Hoşlaşan we yzda galdyran öýlerimizde gury küýsegden başga hiç zat galmaz.

Ine, sürgün kyssamyza täze bölüm goşýar, öwrenişjek täze öri meýdanlarymyz üçin gadyr goýan ýerlerimizi terk edýäris.

Ýurdumyzy belkäm arakesme ýerine belki-de ymykly mekanyňa alyp barýarys.

Soňky göçümüz we asyl watanlarymyzda gören mähir-şepagatyň birmeňzeşini görme umydymyz hakda setirleri ýazarys.

Bir asyrdan gowrak wagt öň ýerlerimizde bir garyş ýer galmanda bize gujak açan Allatagalanyň uç-gyraksyz ýap-ýaşyl dünýäsine ýene bir gezek gadam basarys.

Munuň özi Gündogarda öwrenişilen ýagdaý. Köp sanly adam ýa ýeňlipdir, ýa mejbur bolupdyr, ýa-da diri galmak üçin dünýäniň şu sebitini terk edipdir.

Tejribeler öýüni, obasyny ýa-da şäherini terk eden hiç bir awara edilen kişiniň, bosgunyň ýa-da göçegçiniň yza gaýdyp barmandygyny görkezýär.

Öýlerine gaýdyp baranlaram gaýtadan taşlap gaýtmaga mejbur bolýar.

Iki derýanyň arasyndaky täze sürgünimizde Kitaniniň günortasyndan demirgazygyna, Litaniniň demirgazygyndan Ewweliniň demirgazygyna, Ewweliniň demirgazygyndan Iklim el-Harruba we Şufa ýa-da Beýruta we ol ýerdenem demirgazyga, gündogara ýykylan öýlerimizi, obalarymyzy, boşap galan şäherlerimizi yzda galdyrýarys.

Yzda diňe ýok bolan janlar we ýok edilen güzeran çeşmeleri galýar: alawlaýan otlar, harabalar, ýykan-ýumranlyklar...

Öýler ýaşaýjysy taşlap gaýdanda ölýär.

Oba-şäherlerimiz we ol ýerdäki öýlerden galanlar ýalňyzlykdan we adamlarynyň ýoklugyndan ölýär.

Palestina, Liwan, Siriýa, Yrak diasporasynyň ýolagçylygy, wagtlaýyndygy aýdylan lagerlerde olar üçin gyssagly gurulan çadyrlar, Gündogar Ortaýer deňzinde başga kenarlara giden gaýyklar, bosgun lagerleri ýa-da tertipsiz göçegçileriň ýatakanalary şolbir hekaýany, ykbaly we taryhy paýlaşýar.

Enäniň çagalaryna garry enelerinden, öz enesinden gürrüň

berýän hekaýasy. Munuň özi basybalyjy goşunlaryň guryýerden girip, uçarlar bilen yza dolanan taryhy.

Käbirleri koloniýalaşdyryldy, käbirleri ýerleşdirildi, käbirleri basylyp alyndy. Aralarynda köplenç bizi dolandymalary üçin olary belleýänlerden has zalym bolan bizin adamlarymyzam bar.

Bu hekaýalary biri-birine baglaýan ýeke-täk zat tutanýerlilikdir. Şahslar, jemgyýetler, şäherler, paýtagtlar we ýurtlar bolup biz kese ýerli talaňçylaryň we açgöz goňşularyň edýän işleriniň bahasyny şirin janymyz bilen ýerine salmagymyzy dowam etdirýäris.

Her on ýyldan bir gezek Beýtulumukaddesden, Ramallahdan, Haýfadan, Akkadan, El-Halilden, Jeninden, Nabusdan Basra, Bagdada, Mosula, Humsdan, Halapdan, Hamadan, Idlibden, Deradan, Şamdan Beýruta, Sura, Bint-Jubeýle, el-Hyýama, Nebatiýä çenli şäherlerimiziň ýer bilen ýegsan edilendigini görýäris.

Jebel Amiliň ýüregi bolan Nebatiýe sistematiki ýagdaýda ýok edilýär. Binalarynyň, ýaşaýyş raýonlarynyň, bazarlarynyň külüni göge sowurdylar. Simwoliki gurluşlary we köpçülikleýin hakydasynyň aýdyň mysallary öçürildi.

Nebatiýe – halkynyň, goňşularynyň we myhmanlarynyň hakydasynda Günorta Liwany, Demirgazyk Palestinany we Günorta Siriýany biri-birine baglanyşdyrýardy.

Bu ýer olaryň hassahanasy, mekdebi, kafesi bolup hyzmat edýärdi. Sebitleýin söwdany özünde jemleýän bazarlary halk üçin didarlaşmagyň ýeridi. Köpdürlilihi we köpçülikleýinligi bilen biziň islän Liwanymyzyň mikrokosmosydy.

Uzak wagta çeken ýer-ýurtdan jyda düşürilme taryhymyzyň ilkinji bölümleri Marib bendiniň çöküşiniň yzysüre gelen uly siliň yzyndan bu sebite (Günorta Liwana) göçen ýemenli amile taýpasynyň gürrüňini berýär.

Döwürdeş bölümler Gazäni we Jebel Amiliň oba-şäherlerini syryp-süpüren we olary gury ýatlama öwürüp taşlan sil heläkçiliginiň yzyndan amile taýpasynyň barsynyň Günorta Liwandan nähili sürülişini aýdyp berer.

Gazada we günortada ölmän galanlar has-da uly umytsyzlyk

döreden weýrançylykly siliň döreden umytsyzlygy barada birmeňzeş ýatlamalary paýlaşarlar.

Howpsuz ýa-da ýarym howpsuz durmuşyň gözlegi bilen dowam eden ýolagçylygymyz bilen bu üýtgeşik ýurduň başga aýratynlygy hasam emele gelýär – ýer-ýurdundan jyda düşürilme we göçüşligi-de miras alan «mobilizasiýa» atalarymyzdan miras galan aýratynlyk.

Öz şahsyýetnamamda doglan ýylym we ýerim bilen birlikde graždanlyk urşy ýyllarynda doglandygym we 1978-nji ýyldaky Litani operasiýasyndan soň birnäçe günortaly ýaly ýer-ýurdumdan jyda düşürilendigim ýazylygy.

1982-nji ýyldaky okkupasiýadan soň göçdüm we 1989-njy ýylda Mişel Awnyň urşy döwründe gaýtadan günorta göçüp geldim.

1993-nji ýyldaky «Hasap berip bilme» operasiýasyndan we 1996-njy ýyldaky «Gazap üzümleri» operasiýasyndan soň gaýtadan günortadan göçdüm.

2006-njy ýylda harap bolan Beýruta gaýdyp geldim. Häzir bu ýerde meniň deň-duşlarymyň her biri we menden öňki-soňky nesiller bilen birlikde uzak wagtlap ýer-ýurdundan jyda düşürilme kitabymyzda täze bölüm ýazýarys.

Bu ýowuz Gündogarda ýa ýer-ýurdumyzdan jyda düşürilup ýa-da göçegçi bolup doglarys ýa bolmasa gelmişek ýa-da gurban bolup öleris.

Mustafa FAHS.

Şenbe, 19.10.2024 ý. Ýol ýazgylary